

Deres referanse:

Vår referanse:
201602095

Sted, Dato
Oslo, 22.11.2016

HØRING – ENDRINGER I OPPLYSNINGSPLIKTEN TIL BARNEVERNET, SAMT FORSLAG TIL EN NY BESTEMMELSE I HELSE- OG OMSORGSTJENESTELOVEN OM OPPLYSNINGSPLIKT TIL BARNEVERNET VED TILBAKEHOLDELSE AV GRAVIDE RUSMIDDELAVHENGIGE

Det vises til høring fra Barne- og likestillingsdepartementet av 6. oktober 2016 og e-post fra Politidirektoratet datert 24. oktober 2016.

Under følger Politihøgskolens merknader:

1. Barnevernets adgang til å få opplysninger i saker der barn er i fare for å bli utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller utviser alvorlige atferdsproblemer, er viktig. Reglene skal anvendes av faggrupper som normalt har taushetsplikt, og kan reise vanskelige avveinings spørsmål. Politihøgskolen støtter at man søker å klargjøre regelverket.
2. Vi er enig i at det presiseres i barnevernloven at meldeplikten påligger den enkelte.
3. Som kjent fremla barnevernlovutvalget i september sin utredning NOU 2016:24. Vi kan ikke se at denne utredningen, som foreslår en regel i utkast til ny lov § 7, tilsvarende barnevernloven 1992 § 6-4, er omtalt i høringsnotatet. Vi antar at forholdet mellom dette forslaget til vesentlige endringer i barnevernloven § 6-4 og utvalgets lovforslag vil bli omtalt i høringsbrevet til ny barnevernlov.
4. I barnevernloven § 6-4 heter det som kjent at meldeplikten påligger «offentlig myndighet». Dette kan neppe være bare offentlige myndigheter som utøver myndighet, men alle offentlig ansatte. For ordens skyld nevner vi at «offentlig tjenestemann» i straffeloven § 155 bare gjelder dem som *utøver* myndighet (eller forbereder utøvelse av den). Det er ingen grunn til å avgrense meldeplikten slik, men det kan vurderes om dette bør nevnes i forarbeidene for å unngå misforståelser.
5. Som det redegjøres for i høringsnotatet s. 15, overlappes varslingsplikten etter barnevernloven delvis med avvergingsplikt etter straffeloven § 196. I en del tilfeller kan en person ha opplysninger som både utløser plikt til å melde fra til barnevernet etter barnevernloven § 6-4 og en plikt til å søke avverget straffbare forhold som mishandling i

POLITIHØGSKOLEN

Pb.5027 Majorstuen, 0301 Oslo
Slemdalsveien 5
Tlf: 23 19 99 00 /Faks: 23 19 99 01
Org. nr: 974 761 017 / Giro: 7694.05.08335
www.phs.no /postmottak@phs.no

Avdeling Bodø

Pb. 6004, 8002 Bodø
Universitetsalleen 1
Tlf: 23 19 99 00
Faks: 75 58 80 30

Utdanningssenter Kongsvinger

Pb. 100, 2201 Kongsvinger
Motjernsvegen
Tlf: 23 19 99 00
Faks: 62 82 59 50

Justissektorens kurs- og øvingssenter Avdeling Stavern

Pb. 204, 3291 Stavern
Fredriksvern Verft
Tlf: 23 19 99 00
Faks: 33 20 61 00

nære relasjoner (straffeloven § 282), grov kroppsskade (straffeloven § 274) eller seksuell omgang med barn under 14 år (straffeloven § 299). Politihøgskolen er enig i at disse reglene beskrives i høringsnotatet, og tilrår at dét også gjøres i lovproposisjonen. Det er videre viktig at den strafferettslige avvergingsplikten omtales i informasjonsmaterieil om bestemmelsen.

Vi har likevel noen forslag til endringer i teksten.

- a. *Kunnskapskravet* for at avvergingsplikt skal oppstå etter straffeloven § 196 er at «det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått». Kravet om «pålitelig kunnskap», som opprinnelig var kravet etter straffeloven 1902 § 139, ble endret i 2010.
 - b. Det kan også være naturlig å nevne *straffeloven § 282* om mishandling i nære relasjoner som et straffebud som kan være aktuelt å vurdere for den som frykter at et barn er utsatt for omsorgssvikt.
 - c. Seksuell omgang med barn under 14 år (som nå heter «voldtekt av barn under 14 år», jf. straffeloven § 299) omfattes av avvergingsplikten, men det gjør ikke seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år (straffeloven § 302) – utenom incest og seksuell omgang med fosterbarn m.v. (straffeloven § 312 og § 314).
 - d. For ordens skyld nevner vi at høringsnotatets uttrykk «grov legemsbeskadigelse» nå heter «grov kroppsskade», jf. straffeloven § 274. I straffeloven 2005 brukes heller ikke uttrykket «forbrytelse» lenger.
 - e. Straffeloven § 196 viser ikke til straffeloven § 284 om kjønnslemlestelse, men en egen bestemmelse om avvergingsplikt for en del yrkesgrupper er inntatt i straffeloven § 284 tredje ledd. Når man først nevner den strafferettslige avvergingsplikten, kan det virke opplysende at også denne særregelen om kjønnslemlestelse nevnes.
6. Som kjent ble barnevernloven § 6-4 endret i 2012 slik at opplysningsplikten av eget tiltak (meldeplikten) gjelder ved fare for at et barn blir utnyttet til menneskehandel. I forarbeidene ble det lagt til grunn at det å utnytte barn til menneskehandel er en form for alvorlig omsorgssvikt, men regelen ble endret for at det ikke skulle oppstå tvil. I høringsnotatet tar departementet det samme utgangspunktet – at det å utnytte barn til menneskehandel er omsorgssvikt. Menneskehandel nevnes derimot ikke i utkastet til ny bestemmelse. Vi kan ikke se at departementet direkte drøfter om kriteriet skal videreføres. Vi er i og for seg ikke uenige i at «menneskehandel» omfattes av begrepet «alvorlig omsorgssvikt». For den som blar seg tilbake i lovhistorien, kan det imidlertid være egnet til å forvirre at menneskehandel kom inn som selvstendig kriterium i 2012 og deretter blir tatt ut igjen. Det ville være naturlig å drøfte om dette er den beste måten å gi rettsinformasjon på når regelen først ble endret i 2012. I det minste bør det fremheves tydelig i lovproposisjonen.
7. Rent lovteknisk registrerer vi at høringsutkastet legger opp til tilsvarende regler i særlovgivningen. Dette er ikke rettslig nødvendig, siden barnevernloven § 6-4 står på

egne ben. Vi har imidlertid forståelse for at man av informasjonshensyn ønsker å opprettholde ordningen med å fastsette tilsvarende regler i særlovgivningen.

En slik speiling av lovbestemmelsene kan gjøres på to måter: Man kan gjengi teksten i hver bestemmelse, eller man kan gi bestemmelser som viser til barnevernlovens bestemmelse.

Når bestemmelsene vedtas, er det nok mest opplysende å bruke teknikken med gjengivelse av teksten. For en yrkesutøver holder det da å slå opp i den loven man vanligvis bruker. En slik teknikk krever imidlertid at lovgiveren ved senere endringer har oversikt og gjennomfører tilsvarende endringer i særlovene. Ellers vil det bli en inkonsistens mellom bestemmelsene.

Som departementet selv nevner (s. 16-17), er ikke reglene i særlovene og barnevernloven § 6-4 konsistente. Det at barnevernloven § 6-4 ble endret i 2012 uten at særlovene ble endret tilsvarende, er et eksempel på at gjengivelse av samme materielle regel i flere lover kan være utfordrende ved senere lovendringer. Rettslig sett er vi enige med departementet i at barnevernloven § 6-4 gjelder for disse gruppene, men det er lite opplysende at reglene i særlovgivningen ikke er oppdatert.

En lovteknisk løsning der man heller skrev særbestemmelsene slik at de kort viste til barnevernloven § 6-4 ville være lettere å håndtere ved senere endringer. Vi tar for vår del ikke standpunkt til hvilken lovteknisk løsning som er den beste, men nevner spørsmålet til overveielse.

8. For øvrig nevner vi at det har vært reist spørsmål om også ansatte i trossamfunn burde ha en slik meldeplikt til barnevernet. Dette hovedspørsmålet går vi ikke inn på her, men vi nevner at kirkereformen har skapt en uklar situasjon for ansatte i Den norske kirke. Selv om forvaltningsloven og offentleglova skal gjelde for den virksomhet som drives av lovbestemte kirkelige organer også etter at endringer i kirkeloven trer i kraft 1. januar 2017, er det i beste fall tvilsomt om Den norske kirke kan regnes som «offentlig myndighet». I et lovarbeid som skal gjøre reglene lettere tilgjengelige, ville det være en fordel om dette ble avklart.

Med hilsen

Tor Tanke Holm
Fungerende rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Morten Holmboe, førsteamanuensis, Forskningsavdelingen, Politihøgskolen

Kopi:

Nina Helmersen Østvold, nina.helmersen.ostvold@politiet.no